

พระพุทธรูปสิงห์

พระปฏิมาแบบสุโขทัย - ล้านนา อายุราวพุทธศตวรรษที่ ๒๑ นับถือเป็นพระพุทธรูปปฏิมาศักดิ์สิทธิ์ทรงอานุภาพตามตำนานพระพุทธรูปสิงห์ จึงได้รับการอัญเชิญไปประดิษฐานเป็นสิริยังพระนครหลวงและเมืองสำคัญแต่โบราณของไทยหลายแห่ง คือ นครศรีธรรมราช สุโขทัย กำแพงเพชร เชียงราย เชียงใหม่ พระนครศรีอยุธยา และกรุงเทพมหานคร สมเด็จพระบรมราชเจ้ามหาสุรสิงหนาท พระมหาอุปราชในรัชกาลที่ ๑ ได้อัญเชิญมาประดิษฐานเป็นพระพุทธรูปสำคัญประจำพระราชวังบวรสถานมงคล พระพุทธรูปสิงห์นับเป็นพระพุทธรูปอำนวยการความอุดมสมบูรณ์ ได้รับการอัญเชิญออกให้ประชาชนถวายน้ำสงกรานต์เป็นประจำทุกปี **คติการบูชา เพื่อความเป็นสิริมงคลและความบริบูรณ์ของบ้านเมืองและผู้สักการบูชา**

Phra Buddha Sihing

Sukhothai-Lanna Period, ca. 16th century. According to Thai chronicles, this sacred Buddha image served as a palladium among numerous ancient Thai capitals and important cities. The image was eventually brought to Bangkok by Vice-King Bovorn Maha Surasinghanat in 1795 A.D. and was placed in Buddhaisawan Chapel in the Front Palace. On the day of the Thai New Year (Songkran), the Phra Buddha Sihing image is brought to Sanam Luang for public veneration. The meaning of of this Buddha means “bringing prosperity and auspiciousness to the kingdom and worshipper.”

พระชัย

ศิลปะรัตนโกสินทร์ พุทธศตวรรษที่ ๒๔ - ๒๕ ตามพระราชประเพณีแต่โบราณ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จะทรงสร้างพระชัย หรือ พระชัยวัฒน์ ประจำรัชกาลสำหรับบูชาในหอพระ เพื่อเป็นสิริมงคลแก่พระองค์เอง รวมทั้งอัญเชิญไปในการศึกสงคราม การเสด็จประพาส และตั้งในการพระราชพิธีต่างๆ เพื่ออำนวยการสวัสดิมงคล ขจัดอุปสรรคป้องกันภัยอันตรายจากสิ่งชั่วร้ายอัปมงคลต่างๆ พระชัยวัฒน์ของหลวงสมัย รัตนโกสินทร์ นิยมสร้างเป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย ประทับขัดสมาธิเพชร พระหัตถ์ซ้ายถือพัด พระชัยวัฒน์องค์นี้ พระรัศมีทองคำลงยา พระนลาฏฝังเพชร มีสังวาลทองคำ พัดทองคำฝังพลอย ฐานสิ่งหุ้มทิพย์สลักลายฝังพลอย เป็นพระพุทธรูปบูชาเพื่อชัยชนะ

Phra Chai (Victorious Buddha image)

Bangkok Period, ca. 19th-20th centuries. According to Thai tradition, kings would order the creation of a Phra Chai style image for an auspicious occasion of his reign or for the performance of important royal ceremonies, as well as for protection against misfortune. Such an image is usually depicted seated with the hands displayed in the touching-the-earth gesture and holding a monastic fan (*talipot*). This Buddha has an enameled gold halo and a body and pedestal decorated with diamonds and gemstones. The name of this Buddha means “bringing victory.”

พระพุทธรูปห้ามสมุทร

ศิลปะอยุธยา พุทธศตวรรษที่ ๒๒ - ๒๓ เป็นพระพุทธรูปยืน ทรงเครื่องน้อย แสดงปางพระทานอภัยทั้งสองพระหัตถ์ คือ หงายฝ่าพระหัตถ์ทั้งสองตั้งขึ้นยกในระดับเสมอกับพระอุระ (อก) มีความหมายถึงการป้องกันภัยอันตราย ตำราพระพุทธรูปไทยใช้แสดงพระพุทธประวัติครั้งทรงทำปาฏิหาริย์ห้ามน้ำหลากท่วมเมื่อเสด็จไปโปรดอูเรลกัสปและเหล่าชฎิลในสำนัก ยังตำบลดุเรลาเสนาณคม แคว้นมณฑล ยังเหล่าชฎิลให้เลื่อมใสยอมรับในอำนาจของพระองค์ และขออุปสมบทเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา พระพุทธรูปห้ามสมุทรปรากฏหลักฐานการสร้างขึ้นตั้งแต่สมัยอยุธยา สมัยรัตนโกสินทร์อัญเชิญใช้ในพระราชพิธีไล่เรือ หรือพิธีไล่น้ำในเดือนอ้าย เพื่อให้น้ำลด รวมถึงประดิษฐานเป็นสิริมงคลในพิธีจัดภัยอันตรายต่างๆ เช่น พิธีอาพาธพินาศ พิธีสัมพัจฉรฉินท์ **บูชาเพื่อปกป้องอันตรายทั้งปวง**

Buddha image in the attitude of Pacifying the Ocean (*Ham Samudra*)

Ayutthaya Period, ca. 17th-18th centuries. This standing Buddha holds both his hands in the gesture of reassurance (*abhaya mudra*). In the Thai tradition, this image represents the Buddha stopping a rainstorm and flood, thus causing three arrogant hermits to realize the importance of the Buddha's preaching. The hermits and their followers were then ordained as monks. This type of Buddha image continued to be produced in the Bangkok period, when it was used for the chasing water royal ceremony, as well as for ceremonies for the protection from danger. The name of this Buddha means "bringing safety."

พระหายโศก

ศิลปะล้านนา พุทธศตวรรษที่ ๒๑ เป็นพระพุทธรูปของหลวงพระราชทาน มีนามเป็นมงคลพิเศษ จารึกที่ฐานเรียกพระพุทธรูปองค์นี้ว่า “พระหายโศก” และส่งมาถึงกรุงเทพฯ ในแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อ พ.ศ.๒๓๙๙ เดิมคงใช้ในพระราชพิธีหลวง จนกระทั่งกรมพระราชพิธี ส่งมาเก็บรักษาในพิพิธภัณฑสถานเมื่อ พ.ศ.๒๔๗๔ เชื่อกันว่าเป็นพระพุทธรูปบูชาเพื่อความสุข สวัสดิ์ พ้นจากความทุกข์โศกทั้งปวง

Phra Hai Sok (Healing Sadness Buddha image)

Lanna art, ca. 16th century. This royal donation, inscribed on the pedestal with the auspicious name “Phra Hai Sok” (Healing Sadness Buddha), was sent to Bangkok during the reign of King Mongkut (Rama IV) in 1856. This Buddha image may have previously been used for royal ceremonies before being transferred to the National Museum Bangkok in 1931.

พระไภษัชยคุรุ

ศิลปะลพบุรี พุทธศตวรรษที่ ๑๗ - ๑๘ แสดงปางสมาธินาคปรก ทรงเครื่อง มีผอบบรรจุพระโอสสถอยู่ในพระหัตถ์ เป็นพระพุทธรูปปฏิมาที่สร้างขึ้นตามคติพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน นับถือกันว่าเป็นพระพุทธรูปเจ้าแพทย์ผู้ช่วยสัตว์โลกทั้งปวงพ้นทุกข์ที่เกิดจากโรคทางกายและโรคทางใจ เนื่องจากทรงบำเพ็ญพระบารมี โดยอธิษฐานความปราศจากโรคร้ายไข้เจ็บของผู้คนที่บังเกิดในกาลสมัยของพระองค์ เชื่อกันว่าผู้ปฏิบัติบูชาพระไภษัชยคุรุ สามารถหายจากอาการเจ็บป่วย ด้วยการสวดบูชาออกพระนาม และสัมผัสสรูปพระปฏิมา สมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ ๗ แห่งกรุงกัมพูชา สร้างพระราชทานเป็นพระปฏิมาประธานในสถานพยาบาลที่เรียกว่า “อโรคยาศาล” สำหรับผู้ป่วยและประชาชนบูชาเพื่อพ้นจากโรคร้ายไข้เจ็บ

Phra Bhaiṣajyaguru (Buddha of healing sickness)

Lopburi Period, ca. 12th-13th centuries. This seated Buddha sheltered by Naga hoods holds a medicine container in his hands. Conceived under the influence of Mahayana Buddhism, Bhaiṣajyaguru Buddha was believed to have the ability to cure sickness and mental illness, and to bring blessing for a long life. Practitioners sought relief from sickness by chanting his name and touching the Buddha image. Created during the reign of King Jayavarman VII of Cambodia, this type of the Buddha image was placed at hospitals for patients to venerate.

พระพุทธรูปหลวงพ่อก

ศิลปะล้านนา พุทธศตวรรษที่ ๒๐ เป็นพระพุทธรูปมงคลด้วยวัตถุพิเศษ พระองค์สีนาก เนื่องจากเนื้อสัมฤทธิ์มีส่วนผสมของทองคำจำนวนมาก พระเนตรฝังนิล ประทับขัดสมาธิเพชร พระบาททั้งสองข้างจำหลักลวดลายมงคล จารึกฐานพระพุทธรูประบุว่า พระยาอุธิษฐิระ เจ้าเมืองพะเยา สร้างเมื่อ พ.ศ.๒๐๑๙ เดิมคนร้ายขุดค้นพบในเจดีย์โบราณที่วัดป่าแดงหลวงดอนไชยบุญนาค จังหวัดพะเยา เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถจับกุมได้พร้อมของกลางที่จังหวัดลำปาง ต่อมาหลวงอดุลยธารณ์ปรีชาไวย ผู้พิพากษาศาลจังหวัดเชียงราย ได้ทูลเกล้าฯ ถวายแต่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ครั้งเสด็จประพาสมณฑลฝ่ายเหนือ พ.ศ.๒๔๖๙ จึงพระราชทานให้เก็บรักษาในพิพิธภัณฑสถานสำหรับพระนคร พระพุทธรูปแสดงปางสมาธิ หมายถึงการตรัสรู้ธรรม บูชาเพื่อความสุขสงบ เป็นสิริมงคล และโชคลาภ ความมีทรัพย์

Luang Pho Nak Buddha image

Lanna art, ca 15th century, a Buddha created with special materials-bronze with the high mixture of gold and gemstone adornment. The Buddha sits in meditation, his feet carving in auspicious decorations. The inscription beneath the pedestal indicated the name of Phraya Yuthithira, King of Phayao in 1476. The looters found this Buddha at an ancient chedi in Phayao Province. Later, they were arrested by the police at Lamphang Province. Luang Adunthanprichawai, the judge of Chiang Rai Province presented the Buddha to King Rama VII during the king's visit to the northern states in 1926. The Buddha in meditation suggests the meaning of enlightenment for "bringing peacefulness, prosperity and wealth."

พระพุทธรูปทรงเครื่อง

ปางมารวิชัย ศิลปะล้านนา พุทธศตวรรษที่ ๒๑ สร้างขึ้นตามคติเรื่องชมพูบดีสูตร หรือพระพุทธเจ้าทรง
ทรมานพระยาชมพูบดี โดยทรงบันดาลพระเวฬุวันวิหารประดุกเมืองสุวรรณค์ และเนรมิตพระองค์ทรงเครื่อง
พระจักรพรรดิราช แสดงบุญญาภิภาพเหนือพระยามหากษัตริย์ทั้งปวง เพื่อคลายทิฐิมานะแห่งพระยามหา
ชมพูกษัตริย์ผู้ทรงอำนาจ และทรงแสดงธรรมจนกระทั่งพระยามหาชมพูสิ้นมานะ ขอบวชเป็นพระสาวกใน
พระพุทธ ศาสนา พระพุทธรูปทรงเครื่องพระมหาจักรพรรดิจึงหมายถึงอำนาจ และธรรมอันเป็นแก่นสารยิ่ง
กว่าอำนาจแห่งทรัพย์สมบัติทั้งหลาย พระพุทธรูปทรงเครื่องยังอาจหมายถึงพระโพธิสัตว์ศรีอาริยมตไตรย
พระอนาคตพุทธเจ้า คือพระพุทธเจ้าพระองค์ที่ ๕ ในภัททกัลป์ ที่จะมาบังเกิดเมื่อสิ้นสุดยุคของพระพุทธเจ้า
โคตม บูชาเพื่อยศศักดิ์อำนาจ และได้พบพระพุทธเจ้าศรีอาริยมตไตรยในอนาคตกาล

Crowned Buddha

Buddha subduing Mara, Lanna art, ca 16th century, created to represent a Buddhist literature (Maha Jambupati sutra) as the Buddha tormented King Jambupati. The Buddha appeared in the emperor ornamentations signify the power over all kings of the world and preaching to King Jambupati until he defeated and accepted the religion. The meaning of decorated Buddha is “power,” and dharma as the most powerful treasure. Crowned Buddha also signifies the Maitreya Bodhisatta the future Buddha. The meaning of this Buddha is “bringing power and wishing to meet the Maitreya Buddha in the next life.”

พระพุทธรูปประทับรอยพระพุทธรบาท

ศิลปะล้านนา พุทธศตวรรษที่ ๒๑ พระพุทธเจ้าประทับรอยพระพุทธรบาท ปรากฏในตำนานพระเจ้าเลียบโลกของล้านนา กล่าวว่ครั้งพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จจาริกประกาศธรรมโดยเหาะมาทางอากาศ ครั้นถึงสถานที่แห่งใดซึ่งจะเกิดบ้านเมืองเป็นที่สถิตสถาวรของพระศาสนารุ่งเรืองขึ้นในอนาคตกาล ได้ตรัสพยากรณ์และเหยียบรอยพระบาทไว้ เป็นเครื่องหมายแห่งการหยั่งรากลงของพระพุทธศาสนา ซึ่งจะประดิษฐานมั่นคงยั่งยืนเป็นแก่นหลักที่ยึดเหนี่ยวของประชุมนชนบ้านเมืองแห่งนั้น พระพุทธเจ้าในอดีตและอนาคตทุกพระองค์ ทรงบำเพ็ญพระจริยวัตรเป็นพุทธประเพณีอย่างเดียวกันทั้งสิ้น พระพุทธรูปประทับรอยพระพุทธรบาท จึงทำเป็นพระพุทธรูปยืนกรวยพระบาท ภายในรอยพระบาท ๓ รอย รวมเป็นพระบาท ๔ รอย หมายถึงรอยพระบาทของพระพุทธเจ้าที่ทรงถือกำเนิดแล้วในภัททกัลป์ปัจจุบันนี้ ๔ พระองค์ คือ พระกกุสันโธ พระโกนาคม พระกัสสป และพระโคตม การสักการบูชาพระพุทธรูปประทับรอยพระบาทจึงเสมือนการถวายอภิวาท พระพุทธเจ้าพร้อมกัน ๔ พระองค์ **คติการบูชาเพื่อความมั่นคงในพระพุทธศาสนา**

The Buddha imprinting His Footprint

Lanna art, ca 16th century. In Lanna legend, Buddha went to the places where the Buddhism would prosper in the future; he then forecasted the event and imprinted his footprint on the ground as a symbol of the religion. All previous and future Buddha would do the same as an essential tradition. Usually, this Buddha style is a standing Buddha imprinting his footprint inside three footprints, denote the four Buddha footprints from the four Buddha of this world in Buddhist eschatology. Paying respect to this Buddha is to “ensuring certainty in Buddhism.”

พระพุทธรูปปางโปรดมเหศวรเทพบุตร

ศิลปรัตนโกสินทร์ พุทธศตวรรษที่ ๒๕ พระพุทธรูปปางกรมเหนือเศียรมเหศวรเทพบุตร หรือพระศิวะ ทรงโคนนทิ สร้างตามคติพระพุทธองค์ทรงทรมานมเหศวรเทพบุตร ซึ่งปรากฏอยู่ในคัมภีร์โลกบัญญัติ คัมภีร์โลก สันฐานโชตรตนคัมภีร์ และคัมภีร์ไตรภูมิโลกวิจิตรยถกถา มีความกล่าวว่า มเหศวรเทพบุตรมีความไม่พอใจที่เทวดาทิ้งหายไปบนบอบต่อพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงไปทำประลองฤทธาภาพด้วยการซ่อนหา มเหศวรเทพบุตรไม่อาจซ่อนตนจากพระญาณของพระพุทธองค์ได้ ครั้นพระพุทธเจ้าทรงเนรมิตองค์เป็นปรมาณู ประทับยืนใกล้กับทิพยจักขุของมเหศวรเทพบุตร มเหศวรเทพบุตรหาไม่พบ จึงยอมจำนน พระบรมศาสดาได้ตรัสเทศนาจนมเหศวรเทพบุตรบรรลुरुธรรม ภายหลังพุทธปรินิพพาน มเหศวรเทพบุตรได้เนรมิตพระพุทธปฏิมาเทินไว้เหนือเศียร อัญเชิญไปประดิษฐานยังพระมหาวิหารบนเขามันทีคีรี มเหศวรเทพบุตรจึงเป็นผู้ทรงพระพุทธองค์ไว้เหนือเศียรเกล้า บูชาเพื่อขจัดมิถนาคาหรือความเหินผิด

The Buddha Tormenting Mahisara Deva

Bangkok art, ca 20th century. The Buddha is walking meditation overhead Mahisara Deva (Shiva), created to represent the scene in Buddhist scriptures. Mahisara Deva was angry that the deities are respected to the Lord Buddha. Then he challenged to the Buddha by playing hide-and-seek. Mahisara Deva cannot hide himself from the great vision of Buddha. On the other hand he cannot find the Lord Buddha who transforms himself as an atom and standing just near the Mahisara Deva eye. Mihasara Deva was surrender to the Buddha and accepted dharma. After the Buddha's death, Mahison Deva created the Buddha image by the magical power and turned overhead to the temple on Monthakiri Mountain. Paying respect to this Buddha is to "disposing the mistaken notion."